FICTIONALIZATION OF SCIENCE. THE ETIOLOGY OF THE SPREADING (OF THESE WORKS) AND CASE STUDY

Larisa Ileana Casangiu
Assoc. Prof., PhD., „Ovidius”University of Constanţa

Abstract: In the last two decades we find an increase in editorial appearances that are on the boundary between scientific literature and the fiction, which allows us to consider this phenomenon as the "fictionalization of science" without confusing this new genre with the SF.
The discourse of fictionalized science is characterized by the presentation of scientific contents (often results of scientific researches) as well as of subjective accounts, often containing numerous figures of speech (and literary style).
Most of the situations are found in the motivational literature, in practical / applied psychology, in physics, but also in pedagogical works that aim at the accessibility of scientific content.
We try to analyze some of these works (The Biology of Belief; by Bruce H. Lipton; How to Talk So Kids Can Learn: At home and in School, by Adele Faber, Elaine Mazlish, Lisa Nyberg and Rosalyn Anstine Templeton; Medical Medium, by Anthony William) and to identify their treasures.

Keywords: fiction, scientific works, cross-literature, bestseller, study case.

Provenite, în special, din Statele Unite ale Americii, prin traduceri, dar şi din producţia locală a cîtorva spaţii culturale ale lumii, operele literaturii pe care o avem în vedere (situată la graniţa dintre ştiinţă şi beletristică, dar gen distinct de SF), se constituie, adesea, în bestselleruri internaţionale, vîndute în milioane de exemplare, uneori traduse imediat după apariţie, fără ca editurile care le preiau să aştepte un feedback privind vandabilitatea volumului original, în spaţiul căruia i se adresează cu precădere.

În urma unor cercetări empirice şi livreşti pe care le-am întreprins, în perioada iulie 2017-iulie 2019 am constatat că succesul acestor opere este motivat de numeroşi factori:

a) adresabilitatea către un segment uriaş de populaţie, adesea eterogen, reprezentat de atît de intelectuali interesaţi de cercetări actuale din domenii în care sunt specializaţi (şi despre care vor să ştie mai mult într-o manieră plăcută), cît şi de persoane avînd cunoştinţe vagi sau puţine într-un anumit domeniu al cunoaşterii (de regulă nou, inexistent între materiile şcolare), doritoare să-şi îmbogăţească orizontul informaţional şi cognitiv, printr-o familiarizare „ambalată” artistic cu noţiuni noi şi cu aspecte de natură să faciliteze convieţuirea sau înţelegerea abordării anumitor aspecte sociale, personale sau de altă natură;

b) nostalgia poveştii şi prejudecata că aceasta s-ar adresa doar copilului constituie o ispită consistentă pentru adult ca să opteze pentru o literatură legitimată ca avîndu-l drept cititor model. Această nostalgie este de înţeles în condiţiile în care „întrunirea pentru ascultarea poveştilor a fost cea mai veche oră de curs”[1] şi pentru că „asistăm atît la cei mici, cît şi la cei bătrîni la un impuls programat genetic de a spune şi de a asculta poveşti în mod repetat, cu scopul transferului culturii de la o generaţie la alta”[2];

c) în majoritatea cazurilor, operele subsumabile acestei literaturi de graniţă nu reprezintă expresia unui singur autor sau a numelui de pe copertă, ci sunt „proiecte” ale unor

[1]Louis Cozolino, *Predarea bazată pe ataşament. Cum să creezi o clasă tribală*, Traducere din engleză de Camelia Dumitru, Ed. Trei, Bucureşti, 2017, p. 212
[2] Ibidem, p. 217

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

colective editoriale[3], avînd avantajul că „şlefuiesc" expresia pînă spre desăvîrşire stilistică şi mesajul transmis, astfel încît să satisfacă exigenţele unei palete vaste de gusturi estetice şi de preferinţe tematice. Totodată, un colectiv de autori cunoaşte, cu siguranţă, mai multe expectaţii ale consumatorului de literatură decît un singur individ. În plus, procesarea unei cantităţi uriaşe de informaţii ştiinţifice, realizată de către un grup de persoane, este considerabil mai puţin cronofagă decît dacă s-ar realiza de către autorul unic;

d) literatura motivaţională se sprijină pe exemple de reuşită ale unor semeni care, din defavorizaţi, în prima parte a vieţii lor, pe un anumit plan (social, familial, fizic, afectiv etc.), au reuşit să-şi depăşească într-atît condiţia, încît au devenit repere pentru toţi aspiranţii la o viaţă încununată de succes (de regulă, material/palpabil/cuantificabil). Cum numărul celebrităţilor paradigmatice este limitat, iar referirile doar la ele ar face unele studii redundante şi chiar inutile, iar cei care şi-au depăşit condiţia fără să devină şi notorii nu consimt întotdeauna să le fie făcută viaţa publică, simpla camuflare a identităţii lor (sub anonimat sau sub pseudonim) îi ficţionalizează, pentru că este însoţită fie de omiterea unor elemente individualizatoare (uneori relevante, dar care ar putea conduce la identificarea persoanelor în cauză), fie de adăugarea unor elemente de natură să abată atenţia de la persoanele la care se face referire. Consecinţa este o scriere subiectivă, idilizată, vizînd mai degrabă sensibilitatea decît raţiunea, puternic motivaţională;

e) indicarea ca autor al unui studiu a unei personalităţi din cadrul domeniului ştiinţific[4], prin care să se garanteze autenticitatea fenomenelor şi evenimentelor inserate în firul epic prezentat, are acelaşi efect ca apelul la o vedetă în realizarea unui spot publicitar, stimulînd vandabilitatea produsului;

f) existenţa, de regulă, în prezentarea volumului, sau pe coperta 4 a cărţii, a unor aprecieri elogioase asupra operei sau a autorului, venite din partea altor autori de bestselleruri, ceea ce constituie, de asemenea, o bună reclamă a produsului promovat;

g) un stil artistic ce exercită seducţie estetică asupra lectorului, inducînd de la plăcere la desfătare acestuia, stimulîndu-l să opteze pentru lectura operelor aceluiaşi scriitor (din care a citit măcar un volum), în ideea reiterării stării anterior experimentate;

h) umorul şi admiraţia pentru înalte valori umane (dragoste, credinţă, onestitate, caritate etc.), care caracterizează acest nou tip de literatură, pe lîngă faptul că detensionează lectorul, îi dezvoltă empatia faţă de vocea narativă diegetică şi facilitează receptarea conţinuturilor ştiinţifice (prezentate în cadrul instituţionalizat, de regulă, arid şi nemotivant privind aprofundarea cunoştinţelor);

i) în condiţiile în care şi cunoaşterea şi talentele sunt împărţite în grade diferite indivizilor umani, iar competiţia (socială, profesională etc.) este tot mai acerbă, fiinţa imperfectă tînjeşte spre completarea inteligenţelor multiple slab reprezentate în structura sa, nu atît prin exersarea unor tehnici solicitante fizic sau intelectual, uneori resimţite ca fiind „împotriva firii", cît prin identificarea unor „scurtături" de natură să realizeze aceleaşi obiective, prin strategii mai puţin energofage şi cronofage şi avînd costuri mai mici (exact ceea ce propune literatura motivaţională, una din aceste strategii constînd în vizualizarea repetată a unui rezultat, în absenţa exerciţiului tradiţional vizînd acelaşi lucru[5]);

[3] Acest lucru este dezvăluit frecvent în cadrul mulţumirilor adresate de autor echipei care a făcut posibilă apariţia respectivului volum, cu precizarea rolului fiecărui membru, în cadrul respectivului „proiect".
[4] Faptul că redactorul de carte din spaţiul occidental îşi pune serios amprenta în stilul lucrării, chiar în condiţiile în care ideile sunt ale respectivei personalităţi ştiinţifice, face ca opera să fie doar parţial produsul său!
[5] Spre exemplu, recomandarea de a te imagina şofând/ vorbind perfect o limbă străină/ de a vorbi în public…, în condiţiile temerii de aceste acţiuni sau a eşecului în realizarea lor, până la concretizarea lor în realitatea de referinţă.

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

j) există volume[6] în care se garantează dezvoltarea personală, profesională, evoluţia spirituală sau diverse vindecări prin simpla lecturare a lor. Ele conţin fie o profeţie care se autoîmplineşte (în chip asemănător efectului Placebo), fie transmit mesaje subliminale de natură să reprogrameze un comportament. Această promisiune, precum şi numărul mare al experimentatorilor satisfăcuţi de rezultate, motivează publicul cu tendinţă spre efort minimal, să opteze pentru lectura respectivei cărţi;

k) titlurile atractive sunt şi ele extrem de ispititoare pentru a determina un lector virtual să devină unul concret, activ (de exemplu: *Există o soluţie spirituală pentru orice problemă*, *În sfîrşit nefumător. Metoda uşoară a lui Allen Carr, Ghidul succesului pentru leneşi, Iubeşte-te pe tine însuţi şi lasă-i pe ceilalţi să facă ce vrei tu, Cum să placi în 3 minute);*

l) dogmatismului religiilor, lipsit uneori de dovezi relevante pentru omul comun, căruia i se cere „Crede şi nu cerceta!" i s-a găsit alternativa în lucrări al căror mesaj comun poate fi sintetizat astfel: „Poţi şi tu, din moment ce X, Y, Z, mai neînzestraţi ca tine, au reuşit";

m) existenţa unor grupări uriaşe de persoane care promovează cartea respectivă (de exemplu, Dan Brown[7] a fost ajutat de Blythe Newlon, directorul Academiei pentru Dezvoltarea Artiştilor - şi care, ulterior, i-a devenit soţie -, punîndu-l „în contact cu oameni care îi puteau fi folositori în carieră"[8], iar autoarea seriei *Harry Potter*, J. K. Rowling, este susţinută de biserica satanistă - a cărei membră este -, *căreia i-a donat mai mult de jumătate din veniturile sale*[9]);

n) domeniile cunoaşterii accesibilizate (preponderent) prin tehnici narative sunt reprezentate de pedagogie, psihologie practică, fizică cuantică, genetică, dezvoltare personală, comunicare, autovindecare. Tradiţional, acestea fie nu s-au regăsit în oferta niciunei curricule, fie cunoştinţele au fost puţine şi într-o fază incipientă a cercetărilor şi insuficiente pentru căutătorul de esenţe şi de adevăr. De aceea, aceste domenii sunt atractive şi într-o dinamică a dezvoltării mai pronunţată decît altele (spre exemplu, decît matematica, istoria sau chimia, în care descoperirile apar foarte rar în ultimul timp);

o) dintre toate metodele de cercetare ştiinţifică, studiul de caz conţine este cel mai susceptibil de „ficţionalizare", întrucît preia o parte consistentă din anamneza subiectului, de la elemente prozaice şi semne, pînă la elemente idilizante şi simptome. Cum majoritatea literaturii în discuţie se sprijină pe studii de caz, caracterul subiectiv (voit sau nu) al acestor

---

[6] De exemplu, în *Miracole vindecătoare ale sufletului,* se afirmă: „Descărcările preprogramate ale Sufletului Divin şi Sufletului lui Tao sunt permanent stocate în această carte. Ele sunt permanent stocate în toare cărţile din seria «Miracolele vindecătoare ale sufletului». Cei care vor citi această carte peste mii de ani vor primi aceleaşi Descărcări ale Sufletului Divin. Atît timp cît această carte va continua să existe şi să fie citită, cititorii ei vor primi Descărcările Sufletului Divin." – Zhi Gang Sha, *Miracole vindecătoare ale sufletului,trad. din lb. engleză: Cristian Hanu, Ed*. Adevăr Divin, Bucureşti, 2015, p. XLIV.
O situaţie similară constatăm şi în volumul *În sfîrşit nefumător. Metoda uşoară a lui Allen Carr:* „Dacă eşti fumător, singurul lucru pe care trebuie să-l faci e să citeşti cartea"- Allen Carr, *În sfîrşit nefumător. Metoda uşoară a lui Allen Carr,* trad. Oana Vlad, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2014, p. 7

[7] Majoritatea cărţâilor lui Dan Brown se constituie într-o posibilă paradigmă de ficţionalizare a ştiinţei. În articolul intitulat *Lessons in Belles -Lettres or How Can Somebody Be Inspired in Teaching from Fiction,* am prezentat deja, cum, adoptând viziunea *avec* şi focalizînd asupra personajului Robert Langdon, Dan Brown inserează, printr-o analepsă, în *Codul lui Da Vinci,* un curs deschis, ţinut la Harvard, intitulat „Simbolistica în artă" despre *numărul phi* şi importanţa lui în ştiinţă şi în artă, respectând evenimentele cele mai importante ale instruirii instituţionalizate, aşa cum apar ele formulate de Robert Gagne, dar şi etapele moderne ale unei lecţii.

[8] Apud https://ro.wikipedia.org/wiki/Dan_Brown (accesat: 12.07.2019)

[9] Apud Gherorghe, Virgiliu,; Criveanu, Nicoleta; Drăgulinescu, Andrei, *Efectele micului ecran asupra minţii copilului*, Ed. Prodromos, Asociaţia pentru Apărarea Familiei şi Copilului, Bucureşti, 2007, p. 87

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

studii trimite spre „poveste”[10], lectorul comportîndu-se asemenea regelui Șahrian în aşteptarea deznodămîntului poveştii Șeherezadei;

p) existenţa unor pagini *web* şi chiar a unor posturi radio de suport, precum şi a unor informări pe care electronică, prin *newsletters*, prin intermediul cărora informaţia este diseminată, completată, uneori, ajustată, sau constituie suportul aplicativ al unor tehnici transmise pe cale livrească (la modul teoretic);

q) existenţa formatului audio al cărţii, care vine în întîmpinarea cititorului leneş, a celui care învaţă preponderent auditiv sau, pur şi simplu, a celui care vrea să valorifice la maximum timpul, aşa cum îndeamnă Zig Ziglar, constatînd că petrecem uneori un timp preţios în trafic: „Dat fiind că vehiculele sunt prevăzute cu casetofoane, CD- şi DVD-playere, putem să profităm pe deplin de timpul în care conducem. Putem asculta o muzică bună, putem asculta cărţi în format audio şi dacă suntem prinşi în trafic, putem urmări chiar şi un DVD motivaţional.”[11], pentru că, „potrivit cercetărilor, riscul de a face un accident de maşină este de patru ori mai mic, dacă asculţi materiale informative şi motivaţionale, în loc să vorbeşti la mobil”.[12]

Studiu de caz

1. Titlul *Biologia credinţei. Eliberarea puterii conştiinţei, a materiei şi a miracolelor*[13] poate induce serios în eroare căutătorul de căi practice de transcendenţă. Este, fără doar şi poate, o carte cu multe elemente motivaţionale, dar şi numeroase elemente ştiinţifice (din domeniul biologiei şi, în special, al geneticii, dar şi din fizică şi chimie), şi, totodată, o carte în care există naraţiuni de tip homodiegetic, caracterizate de subiectivitate, de oralitate şi străbătute de umor (alături de expuneri academice).

Aparţine unei autorităţi din domeniul academic, Ph.D. Bruce H. Lipton, care a studiat cu pasiune şi perseverenţă celula, începînd de la vîrsta de opt ani, cînd, în urma promisiunii că renunţă de jucării, primeşte primul său microscop, care îi vectorizează devenirea nu doar profesională, ci şi privind sistemul de credinţe personale. Descoperirile sale privitoare la celulă îl determină să abandoneze catedra universitară din cadrul Universităţii Wisconsin şi să se mute la o universitate din Caraibe, „departe de scena academică principală”[14], unde îşi continuă cercetările „în afara parametrilor rigizi de *credinţe* care prevalează în academia convenţională”[15], cercetări încununate, la un moment dat, de o „epifanie ştiinţifică”.[16]

În cea mai mare parte, discursul se concentrează asupra biologiei celulare, adesea limbajul ştiinţific fiind accesibilizat publicului neabilitat în acest domeniu, însă, aparte faţă de literatura în care sunt prezentate cercetări ştiinţifice, stilul nu numai că nu este solemn/sobru, arid, ci sugerează spectaculosul în termenii unei reprezentaţii teatrale de *magie*: „Iar acum, să vedem marele experiment… / Maestre, te rog, tobele! / Savantul trage celula noastră, care se tot împotriveşte, în sala microscopică de operaţie şi o leagă în chingi. Folosind un micromanipulator, savantul ghidează o micropipetă de forma unui ac şi o poziţionează deasupra celulei. Printr-o mişcare îndemînatică, cercetătorul nostru introduce micropipeta adînc în interiorul de citoplasmă al celulei. Prin aplicarea unei uşoare sucţiuni, nucleul este

[10] Aducem, în spiritual acestei afirmaţii, opinia lui Louis Cozolino, formulată, pe alocuri, în termeni colocviali: „Prin intermediul unor transformări profunde, de la oral la scris la înregistrări digitale, nu ne-am pierdut niciodată interesul faţă de poveşti, în special faţă de poveştile despre ceilalţi. Gândiţi-vă doar la toată energia investită în bîrfă, prin orice mijloc de comunicare”. (op. cit., p. 215)

[11] Zig Ziglar, *De la bine la excelent. Fă-ţi viaţa mai frumoasă!*, trad. Nicoleta Ionela Griciuc, Ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2012, p. 161

[12] idem

[13] Ph.D. Bruce H. Lipton, *Biologia credinţei*. *Eliberarea puterii conştiinţei, a materiei şi a miracolelor,* trad. Laura Cristiana, Ed. For You, Bucureşti, 2008

[14] Ibidem, p. 16

[15] idem

[16] Ibidem, p. 17

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

extras în pipetă, iar pipeta este retrasă din celulă. Celula noastră de sacrificiu zace cu «creierul» sfîşiat, sub pipeta care s-a ghiftuit cu nucleul. / Dar *stai*! Încă se mai mişcă! / Dumnezeule… celula e încă *în viaţă*!”.[17]

De altfel, şi anumite (sub)titluri, fac trimitere explicită la lumea magiei: *Magia celulelor*[18], *Magia celulelor – Déjà-vu*[19], *Membrana magică*[20], *Iluzia materiei*[21]etc.

Cele paisprezece microrecenzii plasate în incipitul cărţii[22] constituie tot pledoarii pentru lectura volumului în discuţie, atît pentru că sunt deosebit de elogioase la adresa cărţii sau a autorului şi pentru că redau şi argumente identice şi puncte de vedere diferite privind caracterul de bestseller al operei, cît şi pentru că vin de la personalităţi ale lumii ştiinţifice şi autori de literatură ştiinţifică, motivaţională sau iniţiatică, unii dintre aceştia fiind notorii.

Literaritatea discursului este evidentă (şi apreciem că induce desfătare) într-un fragment narativ surprinzînd momentul ulterior *epifaniei ştiinţifice* a cercetătorului-narator, adusă în discuţie în Prologul cărţii (ca o prolepsă): „În momentul acela de transformare eram frustrat, pentru că nu era nimeni cu care să-mi pot împărtăşi bucuria. Eram singur, undeva în străinătate. În casă nu era telefon. Pentru că predam la o facultate de medicină, mi-am dat seama că, fără îndoială, la bibliotecă trebuia să fie nişte studenţi care învaţă. Mi-am pus în grabă nişte haine şi am gonit către facultate – ca să-i spun cuiva, oricui, despre această nouă revelaţie. / Cînd am dat buzna în bibliotecă, cu sufletul la gură, cu ochii bulbucaţi şi cu părul zburîndu-mi în toate direcţiile, eram personificarea profesorului distrat. Am dat cu ochii de un student de-al meu din anul întîi şi am fugit la el, strigînd: «Trebuie să auzi asta! E formidabil!» / Îmi amintesc, undeva în străfundul minţii, cum s-a dat la o parte de lîngă mine, aproape înspăimîntat de acest savant nebun, în delir, care tulbura cu sălbăticie tăcerea bibliotecii adormite. Imediat am început să-mi revărs noua revelaţie despre celule, folosind jargonul complex şi polisilabic al unui biolog obişnuit, specialist în biologie celulară. Cînd mi-am terminat explicaţia şi am rămas în tăcere, mă aşteptam să-i aud felicitările, sau cel puţin un «bravo», dar nu se întîmpla nimic. Acum, era rîndul lui să aibă ochii scoşi din orbite. Tot ce a putut să spună a fost: «Vă simţiţi bine, Dr. Lipton?» / Eram distrus. / Studentul nu înţelesese niciun cuvînt din ce-i spusesem. Mi-am dat seama că un student la medicină în primul semestru, nu avea suficientă pregătire ştiinţifică sau vocabularul necesar ca să înţeleagă ceva din bălmăjelile mele. / Deţineam cheia secretului vieţii, dar nu era nimeni care să mă poată înţelege! Mărturisesc că n-am avut mai mult noroc nici cu cei mai mulţi dintre colegii mei, care fuseseră şcoliţi în jargonul polisilabic. / Cam asta a fost cu Membrana magică!”[23]

2. Volumul *Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă şi la şcoală*[24] pleacă de la o reflecţie a mentorului autoarelor, psihologul dr. Haim Ginott – „orice profesor trebuie să predea, în primul rînd, natura umană şi abia apoi materia sa”[25] şi se constituie într-un util instrument cu alură pedagogică şi motivaţională pentru toţi educatorii şi formatorii, de la părinţi lipsiţi de cunoştinţe în acest domeniu pînă la profesori experimentaţi. De altfel, succesul cărţii (tradusă în numeroase limbi şi vîndută în milioane de exemplare), dar şi al conferinţelor ţinute de autoare şi al suporturilor audio şi video pentru seminarii, este de natură

[17] Ibidem, p. 86
[18] Ibidem, p. 21,
[19] Ibidem, p. 28
[20] Ibidem, p. 97
[21] Ibidem, p. 128
[22] Ibidem, pp. 4-8
[23] Ibidem, pp. 119-120
[24]Faber, Adele;Mazlish,Elaine,...*Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă şi la şcoală*, trad. Irina Negrea, Ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2013
[25] Ibidem, p. 7

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

să argumenteze calitatea de bestseller a volumului şi a practicilor promovate în cadrul acestuia.

Dintre toate judecăţile de valoare emise cu privire la această operă, două, aflate pe coperta 4 a cărţii, ni se par reclame absolute şi, deşi informaţia operei este utilă, redată într-un stil plăcut, caracterizat de oralitate, şi împletind armonios toate modurile de expunere, cu o bună pondere a dialogului, aceste reclame se adresează mai cu seamă neofiţilor în materie de persuadare: „Dacă eşti profesor sau părinte, pur şi simplu nu te vei putea descurca fără să citeşti această carte" (The Washington Post), respectiv, „Această carte este şi trebuie să fie Biblia oricărui părinte." (Boston Globe).

Spre deosebire de volumele didactice sau de *parenting* publicate anterior, centrate pe comunicare, opera supusă analizei noastre conţine un fir epic coerent construit, avînd-o ca protagonistă pe Liz Lander, o tînără profesoară, personaj *porte-parole* pentru „eul" autoarelor, aşa cum mărturisesc acestea în incipitul volumului[26]. Alături de acest personaj, apar, în calitate de colegi de catedră, amici şi consilieri ocazionali pe probleme pedagogice, Ken, Jane şi Maria.

În cadrul primului capitol al volumului, eul narativ invocă utilitatea unei cărţi intitulată izbitor de asemănător cu volumul în discuţie, *How to Talk So Kids Will Listen and How to Listen So Kids Will Talk*[27], titlul acesta descinzînd din *How to Talk So Kids Will Listen,* scrisă de Joanna Faber şi Julie King[28]. Procedeul acesta al autoreflectării (*mise en abîme*) este un artificiu strict artistic, care, împreună cu *homo fictus*, amplifică ficţiunea, camuflînd metodic conţinutul ştiinţific al operei.

În plus, prezenţa numeroaselor benzi desenate, ilustrînd atît situaţii posibile indezirabile, cît şi dezirabile, adesea cu variante (virtuale, dar perfect plauzibile), constituie un alt element de natură să confere caracter ficţional operei, dar şi o lectură plăcută dat fiind ineditul şi umorul conţinutului lor iconografic.

Polifonia vocilor narative (în special din situaţiile posibile ilustrate în benzile desenate), dar şi secvenţele redînd diverse dialoguri[29], facilitează lectura operei şi retenţia mesajului, acest demers ficţionalizînd puternic informaţiile ştiinţifice prezente în operă.

O parte a tehnicilor de comunicare prezentate regăsim şi în volumul *Cum să îmbunătăţim disciplina copiilor la şcoală?*[30], un alt bestseller instituit similar, centrat pe un amplu studiu de caz.

3. Volumul *Medium medical*[31] ilustrează majoritatea covîrşitoare a factorilor identificaţi şi enumeraţi în prima parte a prezentului studiu, care conferă statut de *bestseller* unei cărţi.

Cartea beneficiază de o *Prefaţă* semnată de Alejandro Junger, *doctor în medicină, autorul bestsellerilor Detox, Alimente pure şi intestine pure*[32]. Acesta arată că, îngrijorat de durerile abdominale pe care le avea la un moment dat, şi-a făcut o ecografie şi un RMN care au indicat o „tumoare la ficat". În aşteptarea rezultatului biopsiei unuia dintre nodulii limfatici inflamaţi, reuşeşte să beneficieze de o consultaţie la Anthony William, care îi pune

[26] În *Cine sunt „eu"?* – ibidem, p. 15
[27] Scrisă de primele două autoare ale volumului în discuţie (Faber, Adele;Mazlish,Elaine)
[28] https://www.audible.co.uk/pd/How-to-Talk-So-Little-Kids-Will-Listen-Audiobook/B01N1LV1TH?source_code=M2M30DFT1Bk13108281801WK&gclid=CjwKCAjwvJvpBRAtEiwAjLuRPSETIifVr5YOFR_P3nG5jB1E6J-47ZSTk49fqK68fiVrsKtF9ctvBhoC7S0QAvD_BwE (accesat: 3.07.2019)
[29] De exemplu, conversaţia dintre mama Larei şi profesoara Liz Lander (pp. 131-133, op. cit., ed. cit.)
[30] Greene, Ross W., *Cum să îmbunătăţim disciplina copiilor la şcoală?*, trad. Roxana Cristian, Ed. Orizonturi, Bucureşti, 2015
[31] William, Anthony, *Medium medical. Secretele din spatele bolilor cronice şi misterioase şi cum te poţi vindeca în sfîrşit,*, trad. Cristian Hanu, Ed. Adevăr Divin, Braşov, 2016
[32] ibidem, p. XVIII

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

rapid diagnosticul şi îi prescrie o serie de suplimente alimentare şi îi recomandă anumite alimente, rezolvîndu-i problemele. În plus, Alejandro Junger arată: „De atunci, m-am consultat cu Anthony în legătură cu soţia şi cu copiii mei, şi am primit întotdeauna de la el sfaturi excelente. Mi-am trimis de asemenea mulţi pacienţi curioşi şi deschişi la minte la el, primind feedback excelent de la fiecare în parte."[33] Interesat de cunoaşterea lui William, auzind că acesta a scris o carte, este deosebit de încîntat, afirmînd: „Cînd i-am citit cartea, m-a dat pe spate. Este o carte frumos scrisă, sinceră, interesantă, plină de smerenie şi absolut fascinantă. Nu am putut-o lăsa din mînă, şi sunt sincer fericit pentru tine, căci am convingerea că vei trăi aceeaşi experienţă. O călătorie în mintea şi în sufletul unui vindecător adevărat mi se pare mai tare decît o călătorie prin spaţiul cosmic. / Sper să te desfeţi cu această carte la fel de mult cum am făcut-o eu".[34]

O reclamă mai bună ca aceasta cu greu i se poate imagina cărţii în discuţie. Conţine deja numeroase elemente dintre cele enumerate de noi mai sus, menite să asigure succesul unei cărţi: recomandarea vine de la o autoritate în domeniul medical (*doctor în medicină*), el însuşi scriitor de succes (autor de bestselleruri), care a beneficiat de un diagnostic corect, neinvaziv, rapid („încă din primul minut al consultaţiei"), de un tratament eficient, s-a dovedit util multor altor pacienţi, iar cartea sa este „frumos scrisă, sinceră, interesantă, plină de smerenie şi absolut fascinantă", o sursă de desfătare.

În *Introducere*, există, de asemenea, un amplu discurs de persuadare a cititorului virtual de a se transforma într-unul activ, ideal, deoarece este foarte greu să nu te regăseşti măcar în una din categoriile vizate de interogaţiile retorice formulate de autor: „Te simţi cumva confuz din cauza informaţiilor contradictorii referitoare la sănătate care circulă pe piaţă şi îţi doreşti un ghid clar? / Eşti speriat de creşterea incidenţei unor boli precum cancerul şi îţi doreşti să le poţi preveni într-un fel? / Îţi doreşti să slăbeşti? Să arăţi şi să te simţi mai tînăr? Să ai mai multă energie? Să ajuţi pe cineva drag, care este bolnav? Să protejezi bunăstarea şi sănătatea familiei tale? / Ai încercat totul, te-ai dus la toţi medicii, dar sănătatea ta continuă să lase de dorit? Îţi doreşti o confirmare că nu ţi-ai imaginat această suferinţă şi că nu ţi-ai provocat-o singur, fără să ştii cum? / Îţi doreşti să te simţi din nou ca în tinereţe? Să îţi redobîndeşti claritatea mentală şi echilibrul? Să te conectezi cu resursele spirituale şi cu potenţialul sufletului tău? / Îţi doreşti să îţi iei zborul şi să te confrunţi plin de vitalitate cu provocările secolului XXI? / Dacă da, această carte este pentru tine. Nu vei găsi aceste răspunsuri nicăieri în altă parte. / Această carte nu seamănă cu nimic din tot ce ai citit pînă acum. Nu vei găsi în ea citate şi referinţe la diferite studii, căci aceste informaţii sunt inedite, provin direct din cer şi îşi devansează cu mult epoca."[35]

Trasarea unor expectaţii în urma lecturii cărţii, precum şi cazuistica numeroasă rezolvată[36] şi invocată ca întărire a celor afirmate în *Introducere* face ca studiul să fie o opţiune ispititoare pentru lectură şi să justifice milioanele de aprecieri ale autorului[37].

Poate că fără *Prefaţă* şi fără *Introducere*, cartea nu ar fi cunoscut vandabilitatea uriaşă de care se bucură, însă în paginile sale se completează armonios „povestea" cu elemente de anatomie umană, cu descrierea diverselor afecţiuni cu etiologia lor şi cu modalităţi de vindecare.

Promisiunea autorului de a releva taine şi secrete legate, preponderent, de sănătate, continuă să se regăsească şi în *Capitolul I* al cărţii, intitulat *Originile mediumului medical*:

[33] Ibidem, p. XVII
[34] Ibidem, pp. XVII- XVIII
[35] Ibidem, pp. XIX - XX
[36] „Anthony William, un Medium Medical fără pereche, a ajutat zeci de mii de oameni să se vindece de boli diagnosticate greşit sau tratate ineficient, ori pe care medicii nu au ştiut cum să le abordeze" – ibidem, coperta 4
[37] La data de 2.07.2019, ora 10.39, numai pe site-ul https://ro-ro.facebook.com/medicalmedium/ , existau 3.419.804 de aprecieri şi 3.418.748 de persoane care urmăresc postările!

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

„În această carte îţi voi releva o serie de adevăruri pe care nu le poţi afla de la altcineva. Nu le vei găsi în alte cărţi sau pe Internet. / Aceste secrete nu au fost revelate încă pînă acum pe Pămînt, iar lumina pe care o aduc eu apare aici pentru prima oară”.[38]

Şi, deşi autorul mărturiseşte că nu este medic, multe dintre afecţiunile prezentate de el beneficiază atît de o descriere într-un limbaj accesibil celor fără pregătire medicală, cît şi de una în care terminologia de specialitate le vizează pe cadrele medicale.

Succint, devenirea sa ca medium medical a început la vîrsta de patru ani, cînd, într-o dimineaţă, a auzit vocea *Spiritului Celui Înalt*. În seara aceleiaşi zile, la cină, *un bărbat ciudat, cu părul şi barba cărunte, purtînd o robă de culoare maro*, văzut doar de către narator, îi spune că bunica sa are cancer la plămîni şi îl îndeamnă să comunice acest lucru în faţa familiei reunite. În ciuda lipsei simptomatologiei cancerului la plămîni, în urma investigaţiilor medicale, se dovedeşte că bunica sa avea această afecţiune. Din acel moment, naratorul avea să audă vocea *Spiritului Celui Înalt,* la urechea dreaptă, însă nu avea să-l mai vadă pe bărbatul cărunt.

Caracterul excepţional al se conturează din ce în ce mai puternic: „În medie, un client ajunge la mine după zece ani de mers pe la doctori, după ce a fost consultat de 20 de terapeuţi diferiţi. Unii sunt consultaţi chiar de 50 sau de 100 de doctori şi terapeuţi diferiţi. O femeie mi-a spus că a fost consultată de aproape 400 de medici în şapte ani!”[39]

Compararea mediumului medical în discuţie cu Padre Pio şi cu Edgar Cayce se constituie tot într-o bună invitaţie de apreciere a meritelor autorului: „Padre Pio şi Edgar Cayse, cei doi mistici vindecători faimoşi ai secolului XX, au fost singurii mediumi din istoria recentă care au avut acces la nivelul de compasiune pe care mi-l solicită Spiritul. În multe privinţe, munca lor de vindecare plină de compasiune a fost similară cu a mea.”[40] Totuşi, în spirit romantic şi fără multe şanse de verificare a afirmaţiei sale de către cititor, naratorul arată că „Niciun alt medium nu face ceea ce fac eu. Niciun om în viaţă la ora actuală pe Pămînt nu aude o voce spirituală care îi furnizează informaţii referitoare la sănătatea oamenilor cu claritate de cristal.”[41]

Mesajul autorului, diferit de cel al majorităţii covîrşitoare a terapeuţilor în medicina alternativă, este liniştitor, tonic şi dătător de speranţă: „Nu tu eşti vinovat pentru boala ta. Tu nu ai manifestat şi nu ai atras această boală. Nu este vina ta. Cu siguranţă, nu meriţi să te simţi rău, căci ai dreptul lăsat de la Dumnezeu de a te vindeca.”[42] Mesajul acesta este reluat în forme similare de-a lungul cărţii, astfel încît să treacă în sistemul de convingeri ale cititorului/audientului: „Am mai spus-o şi o repet: nimeni nu îşi manifestă singur boala, un proces juridic, un divorţ sau o pierdere. Nimeni nu atrage singur astfel de evenimente. Ele nu reprezintă o pedeapsă sau o răsplată. Nimeni nu merită să fie bolnav sau nefericit. Nu este niciodată vina ta! / Tu meriţi să te vindeci, să fii fericit, să te simţi întreg.”[43]. Sau: „Gîndeşte-te că această carte reprezintă o validare a faptului că durerea ta este reală, că nu tu ai fost cel care a atras boala sau greutăţile asupra ta şi că meriţi să trăieşti o viaţă sănătoasă şi fericită”.[44]

Recomandările privind însănătoşirea se referă la alimente vindecătoare, plante şi suplimente alimentare, dar şi unele practici (meditaţia, contemplarea, adunarea de pietricele,

[38] Ibidem, p. 3
[39] Ibidem, p. 33
[40] Ibidem, pp. 30-31
[41] Ibidem, p. 31
[42] Ibidem, p. 44
[43] Ibidem, p. 412
[44] Ibidem, p. 413

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

scăldatul în lumina soarelui[45] etc.). În general, acestea sunt la îndemîna cititorului trăitor în majoritatea zonelor geografice telurice, sunt uşor de procurat sau de realizat.

Cititorul care a vizitat pagina web a cărţii[46] şi şi-a înregistrat adresa electronică de corespondenţă primeşte ritmic scrisori de înştiinţare (promoţionale) sau de susţinere, precum şi diverse materiale suport.

Prezenţa studiilor de caz ilustrînd situaţii de vindecări ale unor pacienţi de „boli misterioase" constituie o modalitate de persuadare a cititorului privind eficacitatea recomandărilor mediumului medical în discuţie. Validarea posibilităţii existenţei unei simptomatologii pe care medicii adesea o neagă, dar şi a argumentelor privind existenţa *bolilor misterioase* şi a ocultării lor, constituie întăriri pentru lector cu privire la utilitatea operei şi, implicit, noi argumente de a o citi integral cu interes.

Concluzii. Ficţionalizarea ştiinţei constituie un reţetar sau o metodă de instituire a scriiturii aplicat(ă) programat (conştient), de natură să asigure succesul operei în care se realizează, în urma constatării nostalgiei şi a apetitului pentru poveste în rîndul tuturor segmentelor de vîrstă, dar şi a faptului că „Prezentarea cunoaşterii separat de emoţiile şi intenţiile umane înseamnă să reduci înţelesul afectiv. Acest înţeles afectiv, de asemenea, pare în mod special a fi important în a furniza acces la cunoaştere şi în a ne implica în cunoaştere".[47]

Totodată, prezentarea unui conţinut ştiinţific sub formă de poveste sau combinată cu elemente ficţionale este justificată şi constarea faptului că „Ştiinţele umaniste se adresează tocmai extazului intelectual."[48]

Reflecţia lui Rudyard Kipling, „Dacă ar fi predată sub forma poveştilor, istoria nu ar fi uitată niciodată"[49], poate fi extrapolată pentru toate domeniile ştiinţei, pentru că, doar din analiza celor trei bestselleruri realizate aici, reiese că şi biologia, şi pedagogia, şi educaţia pentru sănătate, *predate* sub forma poveştii, devin atractive şi memorabile.

Aşadar, *ficţionalizarea ştiinţei* reprezintă o trăsătură dezirabilă a operelor care tind spre statutul de *bestseller*, dar poate caracteriza orice operă care invocă cercetări nesusţinute de precizarea coordonatelor privind desfăşurarea lor[50] şi a dovezilor de necontestat în acest sens[51].

BIBLIOGRAPHY

Aïvanhov, Omraam Mikhaël, *Noul pământ. Metode, exerciţii, formule, rugăciuni*, ediţia a 3-a, Ed. Prosveta, Bucureşti, Antar, 2006

Carr, Allen, *În sfîrşit nefumător. Metoda uşoară a lui Allen Carr,* trad. Oana Vlad, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2014

Casangiu,Larisa Ileana, *„Lecţii" în literatura beletristică sau cum să te inspiri în actul didactic din ficţiune/Lessons in Belles -Lettres or How Can Somebody Be Inspired in Teaching from Fiction*, în vol. *Language and Literature. European Landmarks of Identity/*

[45] Scăldatul în lumina soarelui este recomandat, în termeni similari, şi de Omraam Mikhaël Aïvanhov, în vol. *Noul pământ. Metode, exerciţii, formule, rugăciuni*, ediţia a 3-a, Ed. Prosveta, Bucureşti, 2006 (cap. IX. *Soarele – stelele* şi cap. XIV. *Metodele luminii*)

[46] www.medicalmedium.com

[47] Kieran Egan, *Predarea ca o poveste. O abordare alternativă a predării şi a curriculum-ului în şcoala primară,* Ed. Didactica Press, Bucureşti, 2007, p. 39

[48] Ibidem, p. 104

[49] Apud Louis Cozolino, *Predarea bazată pe ataşament. Cum să creezi o clasă tribală*, Traducere din engleză de Camelia Dumitru, Ed. Trei, Bucureşti, 2017, p. 214

[50] autori, loc şi perioadă de desfăşurare etc.

[51] Diverse citări/referinţe critice, bibliografie etc.

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)

Limba şi literatura. Repere identitare în context european, Editura Universităţii din Piteşti, 2007, pp. 236-242

Cozolino, Louis, *Predarea bazată pe ataşament. Cum să creezi o clasă tribală*, Traducere din engleză de Camelia Dumitru, Ed. Trei, Bucureşti, 2017

Crane, Lawrence, *Iubeşte-te pe tine însuţi şi lasă-i pe ceilalţi să facă ce vrei tu*, trad. Cristian Hanu, Ed. Adevăr Divin, Braşov, 2011

Delahaie, Patricia, *Cum să placi în 3 minute. La întîlniri, la serviciu, în grup,* trad. Luiza Maria Daniliuc, Ed. Almatea, Bucureşti, 2006

Egan, Kieran, *Predarea ca o poveste. O abordare alternativă a predării şi a curriculum-ului în şcoala primară,* Ed. Didactica Press, Bucureşti, 2007

Faber, Adele;Mazlish, Elaine; Nyberg, Lisa; Templeton, Rosalyn Anstine, *Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă şi la şcoală*, trad. Irina Negrea, Ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2013

Gherorghe, Virgiliu,; Criveanu, Nicoleta; Drăgulinescu, Andrei, *Efectele micului ecran asupra minţii copilului*, Ed. Prodromos, Asociaţia pentru Apărarea Familiei şi Copilului, Bucureşti, 2007

Lipton, Bruce H., Ph.D, *Biologia credinţei*. *Eliberarea puterii conştiinţei, a materiei şi a miracolelor,* trad. Laura Cristiana, Ed. For You, Bucureşti, 2008

Marc, Allen, *Ghidul succesului pentru leneşi*, trad. Carmen Ştefania Neacşu, Ed. Mix, Braşov, 2009

Permutter, David, dr; Villoldo, Alberto, dr., *Neuroştiinţa iluminării*, trad. Monica Vişan, Ed. For You, Bucureşti, 2013

Greene, Ross W., *Cum să îmbunătăţim disciplina copiilor la şcoală?*, trad. Roxana Cristian, Ed. Orizonturi, Bucureşti, 2015

Sha,Zhi Gang, *Miracole vindecătoare ale sufletului, trad. din lb. engleză: Cristian Hanu, Ed*. Adevăr Divin, Bucureşti, 2015

William, Anthony, *Medium medical. Secretele din spatele bolilor cronice şi misterioase şi cum te poţi vindeca în sfîrşit,*, trad. Cristian Hanu, Ed. Adevăr Divin, Braşov, 2016

Ziglar, Zig, *De la bine la excelent. Fă-ţi viaţa mai frumoasă!*, trad. Nicoleta Ionela Griciuc, Ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2012

Surse web

https://ro.wikipedia.org/wiki/Dan_Brown (accesat: 12.07.2019)

https://ro-ro.facebook.com/medicalmedium/ (accesat: 27.05.2019)

www.medicalmedium.com (accesat: 27.05.2019)

https://www.audible.co.uk/pd/How-to-Talk-So-Little-Kids-Will-Listen-Audiobook/B01N1LV1TH?source_code=M2M30DFT1Bk13108281801WK&gclid=CjwKCAjwvJvpBRAtEiwAjLuRPSETIifVr5YOFR_P3nG5jB1E6J-47ZSTk49fqK68fiVrsKtF9ctvBhoC7S0QAvD_BwE(accesat: 3.07.2019)

BDD-A30473 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:06 UTC)